

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

Exegesis.

Cum terrenum iudicium agendam est, iudex paratus, tribunal collocatum, & iudex sessum capit, nihil tamen geri potest, nisi partes citentur & appareant. Iudicium extremum quam proximè instat, iudex constitutus est, Actor. 10. v. 42. thronus paratus, Psal. 9. v. 9, unde partes in procinctu stent, ut si citentur, promtè compareant. Processum verò huius iudicii præfens Pericope delineat.

Querela respicit

I. Omnium hominum coràm tribunali congregationem. Ita enim Servator: Et congregabuntur ante eum omnes gentes: cum quo consentit Paulus, Rom. 14. v. 10. & 2. Cor. 5. v. 10.

Hæc verba semper recordamini, Vos mei! Mundanum iudicium ubi exercetur, reus coràm iudice appareat necesse est: sic & iustitiæ, veritati & sapientiæ Christi congruum, ut, sicut ipse in forma visibili compariturus est, ita & omnes homines eum intueantur, & ad tribunal ejus sistantur.

Hæc congregatio omnium rigorosissima erit. Rigorosa quidem fuit, ubi inter tonitrua & fulgura, & clangorem buccinæ vehementius perstreptentis, lex promulgata fuit, Exod. 19. v. 16. & Moses congregata omni turba filiorum Israel, dixit ad eos: Hæc sunt, quæ iussit Dominus fieri, Exod. 35. v. 1. verum ejusmodi conventus nunquam fuit, qualis die novissimo futurus est. Hinc Augustinus: Deus ostendit potentiã suam in creatione, Sapientiam suam in gubernatione, misericordiam suam in reparatione, iustitiam suam in iudicio.

Hoc luculentius patebit, si iudicia terrena & ultimum conferamus, convenientiam & disconvenientiam illorum contemplantes.

Coràm iudicio mundano reus sistitur, & iudicis ante oculos versatur: Idem fiet die ultimo, ubi omnes nos non quædam sistemur ante tribunal Christi, Rom. 14. v. 11. Vide 23. v. 33, 35. Sed magna hîc diversitas: Hîc enim homo à terrenis modò iudicibus citatur: ibi verò sistetur in conspectu SS. Triados, coràm omnibus Angelis, & electis. In memetipso iuravi, mihi curvabitur omne genu, ait Dominus, Esa. 45. v. 23.

Si quis in hoc mundo comparere veretur, Magistratus eum in loco competenti sistit: Homines, præcipuè impii, libenter evitent hoc iudicium: ast quia iudex est hæreditarius in omnibus gentibus, Psal. 82. v. 8. Dominus super opera digitorum Dei, Psal. 8. v. 4. mare, terra, omnes tumuli, valles, montes, hiatus, foveæ exhibebunt vivos & mortuos.

Abcondere quidem se satagent, in speluncis & petris montium, à facie sedentis super Thronum, & ab irâ Agni, Apoc. 6. v. 16. Verum frustra. Montes, colles, & petrae sicut cera fluent, à facie Domini: à facie Domini omnis terra, Psal. 97. v. 5.

In hoc mundo multi fugâ sibi consulunt, aliorum se conficiunt, & hoc modo iudicium declinant. Verum nec hoc ibi locum habebit. Oportet omnes *Phariseos* v. 2. Cor. 5. v. 10. Iudex enim omniscius & omnipræfens est, Sir. 23. v. 28. Psal. 139. v. 2, & seqq.

Hinc

Hinc nemo fugâ dilabi poterit. Non fugiet velox, nec salvari se putet fortis, Jer. 46. v. 6. Amos 2. v. 15. Nunquid Deus è vicino ego sum, dicit Dominus, & non Deus è longe? Si occultabitur vir in absconditis, & ego non videbo eum, dicit Dominus, nunquid non cœlum & terram ego impleo, Jer. 32. v. 23. Sir. 16. v. 15. 18.

Inferuiat hoc debortationi vestra, Vos mei! ut quilibet peccatis renunciet. Nescis, quam meticulosa res sit ire ad iudicem, dicit Plaurus. Nemo enim ab hâc congregatione immunis erit, quod omnes iniustitiæ operatotes probè observent.

Demosthenes olim meretricio Laidis amore incensus, cum nimium quantum illa posceret, dixit: Tanti pœnitere non emo. Id multò æquius Christiano considerandum, Eccl. 11. v. 10. nemo hîc effugiet, quidni ergo peccatis valediceret?

II. Impiorum à piis separationem, de quâ Servator: Et separabit eos ab invicem, sicut pastor legregat oves ab hædis: & statuet oves quidem à dexteris suis, hædos autem à sinistris. Per oves intelligit pios, per hædos verò impios: sicut igitur oves & hædi interdum promiscuè pascuntur, vesperâ verò ingruente separantur: Ita & in hoc mundo pii & impii promiscuè degunt, verum mundi vespera irrumpe & ipsi segregabuntur.

Per dextram in Scripturis bonum, per sinistram verò malum intelligitur. Cor sapientis in dextrâ ejus, & cor stulti in sinistra illius, Eccl. 10. v. 2. Dextera significat felicitatem & latitiam: Sinistra verò infelicitatem & tristitiam. Quia igitur pii bonum elegerunt, idèò à dextris quoque sistentur: impii malum elegerunt, pro-

pterea à sinistris collocabuntur. Iudex in medio residet, utrinque magna catervâ stipatus.

Hic promiscuè vivunt boni & mali. Ecclesia similis est lagenæ, missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti, Matth. 13. v. 47. Cain & Abel in una domo habitant, Gen. 4. v. 1. 2. Jacob & Esau in eodem utero concluduntur, Gen. 25. v. 24. Lazarus & Epulo unam civitatem incolunt, Luc. 16. v. 19. Pharisæus & Publicanus idem templum frequentant, Luc. 18. v. 10. Petrus & Judas uni mensæ accumbunt, Luc. 22. v. 14. Hic separari non possunt. Non ex cultu Dei externo: huic enim intersunt, tam impii quàm pii, tam hypocritæ, quàm sinceri Christiani: non ex fortunâ exteriori, sunt enim iusti, quibus mala proveniunt, quasi egissent opera impiorum: & sunt impii, quibus talia eveniunt, quasi justorum facta habeant, Eccl. 8. v. 14. pii flagellantur, impii florent, Psal. 73. v. 5. quodli hîc florentes pios, & calamitosos impios pronunciat, improbi verò bearentur: Verum in adventu Domini accuratè distinguentur pii & impii, oves & hædi, & omnes suo loco collocabuntur. Hic Dominus, ut est omniscius, cujusque cor introspiciet, & ita iudicabit in iustitia, Act. 17. v. 31.

Sicut igitur distincti stabunt, ita etiam dissimili affectu erunt. Pius jucundum erit, à dextris Christi stare, & cum Augustino exclamabunt: O gaudium super omne gaudium, vincens omne gaudium, extîâ quod non est gaudium! Hebr. 12. v. 23. Impiis verò terrificum. E colloca-tione enim à sinistris facillè colligent, quali judi-

cio efficiendi sint. Hinc lamentabile vae ingeminabunt, vae mihi! vae corpori! vae animae!

Theodosius Imperator propter eadem Thessalonicensium ab Ambrosio excommunicatus, lamentabili voce, & largiter profusus lacrymis dixisse fertur: Caelum mihi clausum est. Quantus ergo ejulatus damnatorum erit? Ibi verè dicent: Caelum nobis clausum est in æternum. Obsequissimum Jesu! noli concedere, ut quisquam ex hoc cœtu tormenta inferni sentiat!

III. Impiorum damnationem, de quâ ita verba habent: Tunc dicet his, qui à sinistris erunt: Discedite à me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus. Et ibi in supplicium æternum. In his verbis Christus ipsis proponit

I. Tristem depulsionem. Ite, inquit Christus, apagete, discedite ex oculis meis, non digni estis, qui me intueamini, aut societatem mecum habeatis ullam. O verbum horrendum! Ibi commovebitur & contremiscet terra, & fundamenta cœlorum concutientur, propter iram judicis, 2. Sam. 22. v. 8.

Magnâ hinc formidine percellentur impij, quando ita à facie Domini abjicientur. Vae illis, si ego discessero, ait Dominus, Ol. 9. v. 12. cum Deo societatem habere est summum bonum, ab eo exclusum esse, summum malum. Deus vita est, Joh. 11. v. 25. manebunt ergo in morte. Deus lux est, Joh. 1. v. 9. manebunt ergo in tenebris. Deus caritas est, 1. Joh. 4. v. 16. ab hac in æternum excludentur.

2. Execranda nominationem. Vocat

enim eos maledictos. O verbum terribile! Maledictum esse, est omnibus pœnis temporalibus & æternis subjectum esse, Deut. 27. v. 15. seqq. Cum Christus maledictionem nostram in se suscepisset, cœpè contristari, mœstus esse & angere, dicens, Tristis est anima mea usque ad mortem, Matth. 26. v. 37. & factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis, decurrentes in terram, Luc. 22. v. 44. Quid damnati animi habebant, si propter propria peccata maledictione devoentur, quia meritum Christi petulanter pedibus conculcarunt. Nonne angor, pavor & luctus eorum ed major erit?

3. Abjectionem, & quidem in ignem æternum. Per hunc ignem maximi cruciatus & tormenta significantur, quia hic supplicium æternum vocatur. Cremabit quippè non corpora duntaxat, sed & animas damnatorum.

Ignis & æstus languorem afferunt: Multo magis ignis iræ divinæ, qui ardebit usque ad novissima inferni, Deut. 32. v. 22.

Ignis sitim causat, quæ excipit languorem. Ita damnati in inferno siti macerati, ne guttula quidem aquæ, ad refrigerandam linguam suam, potentur, Luc. 16. v. 25.

Ignis exquisitos dolores parit. Quantos dolores, cruciatus quantos sentient damnati flamma infernali undiquaque circumditi? Utique dolores exquisitissimos sentient in anima, quæ desperabit. In conscientia, quæ illos atrodet. In corpore & omnibus membris, quæ excarnificabuntur. Idque non aliquamdiu, sed in æternum.

4. Damonum associationem. De Regno

caelorum dicitur in Evangelio nostro, quod hominibus paratum sit. At de igne aeterno non dicitur, homini paratum esse, sed Diabolo, & Angelis ejus. Diabolus enim primam lapsus est, & hominem quoque seduxit. At hominibus salus parata est in Christo, si eum verâ fide amplectantur. Hoc quia impoenitentes facere noluerunt, idèd & ipsi angelis & filiis Diaboli accensibuntur, & ita eandem sortem eum illis subibunt. Et hoc ipsum cruciatum eorum augebit, quod à commercio Dei & beatorum exelasi, in terribili hâc societate degent.

Interviat hoc *dehortationi vestra*. Non ludit hîc Christus, sed serio agit. Non concernit bona terrena, vel vitam temporalem, sed aeternitatem. Christus ita verba sua concepit, ut omnium Epicureorum effugia refellerit. Cogitarent, fortè, Christus misericors est, non abjiciet nos. Sed *ite, ait, maledicti*. Censerent, si maledicti sumus, in locum amœnum relegabit nos. Relegabit, sed *in ignem*, omnium tormentorum exquisitissimum. Existimarent, si in ignem, ille aliquando extinguetur. Ah *minimè!* inquit enim, *in ignem aeternum*. Opinarentur, sit licet aeternus, tamen tolerabilior erit, pœnâ Diabolorum, à quibus seducti sumus. Nequaquam ait Christus, *paratus enim est Diabolo & Angelis ejus*. Nolite extare: non irridetur Deus, Gal. 6. v. 7.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fluit. I. *Ex judicis notatione*, is hîc vocatur Filius hominis. David ita dicit: Dominus ad judicium paravit thronum suum, Pl. 9. v. 8. Et Pl. 50. v. 6. Deus judex est. Confer,

Hebr. 12. v. 23. Undè colligendum, totam S. S. Trinitatem judicium acturam esse.

Deo Patri expresse adscribitur, Dan. 7. v. 9. & Act. 17. v. 31. Quod verò dicitur: Neque Pater judicat quemquam, Joh. 5. v. 22. id ratione visibilis actus intelligendū est. Spiritui S. quoque judicium tribuitur, dum Spiritus judicii dicitur, Ef. 4. v. 4. Sicuti enim in hoc mundo homines per verbum arguit, Gen. 6. v. 3. Joh. 16. v. 8. ita etiam die ultimò cum Patre & Filio eosdem judicabit. Est enim opus ad extrâ quod omnibus tribus personis commune est.

Quamvis autem tota S. S. Trinitas judicium exercebit: attamen externus actus judicii per Christum *Secundus* exercabitur, ut Evangelium præfens testatur. Vide Joh. 5. v. 23. Act. 10. v. 42. Quod non modò quoad divinam, sed & humanam naturam ei competit, juxtâ quam in nubibus cœli omnibus hominibus conspicuus erit. Hinc dicitur: Pater dedit potestatem Filio judicium facere: quia Filius hominis est, Joh. 5. v. 27. Hoc piis in solacium vergit. Si Moses judex foret, causam haberemus pertinescendi, ille enim in genere, omnes maledictos pronunciaturus esset, qui non permanferunt in omnibus sermonibus legis, Deut. 27. v. 27. Hîc nemo hominum replicare quicquâ posset, omnes enim declinavimus à mandatis & judiciis ejus, Daniel. 9. v. 5. Si hostes Evangelii judices essent, iterum causam timendi haberemus, utpote qui ab executione incepturi, & indicta causa damnaturi nos essent. Sed judex est Christus frater noster, hinc nemo in eum credens animam abjiciat, ipse quippè dicit: Qui in me credit, non peribit, sed habebit vitam aeternam, Joh. 3. v. 16. Est advocatus noster, quis condemnabit Rom. 8. 34. Est

Spon-